

NEWSLETTER AK HJF - 2/2012

Obsah:

Resumé článků v českém i anglickém jazyce	2
Jiří Hartmann : Projekt Czech Service International (CSI)	3 - 5
Veronika Kaiserová : Zásilkový obchod - práva spotřebitele při odstoupení od smlouvy.....	5 - 6
Josef Zeman : K některým otázkám sjednávání víceprací v obchodněprávní smlouvě o dílo ..	6 - 7
Lukáš Komárek : Odpovědnost za škodu způsobenou opožděným podáním insolvenčního návrhu dle insolvenčního zákona	7 - 8

PRAHA
Sokolovská 49
186 00 Praha 8

+420 225 000 400
+420 225 000 444
recepcepha@hjf.cz

HRADEC KRÁLOVÉ
Resslova 1253/17a
500 02 Hradec Králové

+420 495 534 081
+420 493 814 911
recepcehk@hjf.cz

Resumé :

V tomto čísle Vám přinášíme další informace o projektu CSI, který byl představen v čísle předchozím, a to formou rozhovoru s jeho prezidentem, JUDr. Jiřím Hartmannem.

Druhý článek se týká stále aktuální problematiky spotřebitelských smluv uzavíraných na dálku. Zaměřuje se především na otázku hrazení nákladů spojených s odstoupením od těchto smluv a vrácením pořízené věci, která se v minulosti stala předmětem četných dotazů ze strany klientů.

Třetí článek seznámí čtenáře s rozhodovací praxí Nejvyššího soudu týkající se víceprací v oblasti obchodněprávních smluv o dílo. Nejsou-li takové vícepráce sjednány dle podmínek smlouvy, nelze podle Nejvyššího soudu požadovat jejich zaplacení, a to ani v režimu bezdůvodného obohacení.

Čtvrtý článek se zabývá problematikou odpovědnosti za nikoliv včasné podání insolvenčního návrhu osobou k tomu povinnou. Za škodu, která vznikla opožděným podáním insolvenčního návrhu, odpovídá přímo taková osoba, ať už OSVČ, nebo osoba v postavení statutárního orgánu. Článek vysvětluje, jak se této odpovědnosti vyvarovat, a na druhé straně, jak jí využít v případě, kdy klient stojí na straně věřitele.

In this issue we are bringing you more detailed information on the CSI project was introduced in the previous issue. JUDr. Jiří Hartmann, the president of the project, answers the questions of our interviewer, executive director Bc. Lucie Turková.

The second article deals with the problem of the costs incurred in relation to the termination of a contract that has been concluded over long distance by a consumer. These costs should be borne by the seller but many consumers are unaware of this fact and sellers sometimes tend to abuse this fact to their advantage.

The third article deals with rulings of the Czech Supreme Court regarding the additional work done under a contract for work concluded under the Commercial Code. The Supreme Court rules that unless such additional work has been duly agreed upon by the parties, the constructor cannot claim the cost of this work against the customer in no way, including unjust enrichment.

The fourth and final article deals with the responsibility of a person, who is obligated to file an insolvency petition when the conditions as such filing are met, and does so later than he or she is supposed to. Such a person is liable for the damages resulting therefrom. The article explains how to avoid the responsibility, and, on the other side, how to make use of it for the benefit of a creditor.

PROJEKT CZECH SERVICE INTERNATIONAL (CSI)

Vážený čtenáři,

v úvodní části newsletteru jsme Vám poskytovali vždy rozhovor s jedním z členů naší kanceláře. Tento projekt, nazvaný *Tváře AK*, jsme odstartovali na konci roku 2011 a za tuto dobu jsme Vám přinesli rozhovory se zakládajícími členy Advokátní kanceláře Hartmann, Jelínek, Fráňa a partneři, s.r.o.: JUDr. Milanem Jelínkem a JUDr. Jiřím Hartmannem. V této aktivitě budeme samozřejmě i nadále pokračovat. V tomto newsletteru jsme si však připravili drobnou změnu. Tentokrát nepředstavíme dalšího člena našeho týmu, nýbrž „aktivitu“, která je s advokátní kanceláří spjata. Jedná se o naše členství v alianci **Czech Service International (CSI)**, jejímž členem jsme od doby založení aliance, tedy od roku 2011. Na počátku roku 2012 zastává funkci prezidenta této aliance JUDr. Jiří Hartmann, partner a advokát naší advokátní kanceláře. CSI nám pomáhá poskytovat naprosto komplexní servis služeb pro Vás, naše klienty. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli zařadit do newsletteru rozhovor s JUDr. Jiřím Hartmannem, který Vám tuto alianci představí.

Czech Service International (CSI) je aliancí předních českých soukromých společností v oblasti služeb jako jsou fúze, akvizice, právní a daňové poradenství, která zajišťuje služby nejen českých firmám, ale i zahraničním společnostem. Jak může konkrétně vaše aliance pomoci?

Úvodem je dobré konstatovat, proč aliance vznikla. Odborníků na poradenství v jednotlivých segmentech je celá řada, ale myšlenka spojit tyto specialisty do jedné entity byla právě myšlenka našeho sdružení. CSI vzniklo v roce 2011 s mottem „Dříve pro vybrané, dnes pro všechny“. Cílem je zejména provázat poradenství mezi jednotlivými specializacemi a dosáhnout toho, že jednotliví odborníci z našich členských firem se vzájemně doplňují, jsou schopni identifikovat problémy klienta a mohou poskytnout v komplexu vysoce profesní, vysoce kvalitní službu od A až po Z. Jinými slovy, klient přichází s prosbou o určitou radu a my bychom měli být schopni v rámci CSI identifikovat

NOVINKY

Súčinnosti od 14. 6. 2012 nabyla účinnosti novela občanského zákoníku, která odstranila výjimku z možnosti odstoupit od smlouvy uzavřené mimo obvyklé prostory podnikatele. Zákonodárce tak reagoval na nekalé praktiky některých dodavatelů, kteří ve smlouvách se spotřebiteli tuto výjimku sjednávali, ačkoliv tomu faktická situace neodpovídala.

Od 30. 6. 2012 je účinná novela živnostenského zákona, která má významně snížit administrativní zátěž spojenou s přihlašovaním a provozováním živností.

Od prvního září bude možné uzavřít mezi obviněným a státním zástupcem dohodu o vině a trestu. Zároveň jsou rozšířeny možnosti, za nichž lze využít stávající tzv. odklony v trestním řízení, tj. alternativní vyřešení trestních věcí. Nová právní úprava je zjevně inspirována anglo-americkým pojetím tzv. dohadovacího řízení.

První školní den také přinese možnost vyřešit civilní spor v mediačním řízení. Nový zákon o mediaci přináší podrobné podmínky konání tohoto řízení, jakož i podmínky, za nichž lze působit jako mediátor. Tomuto tématu se budeme podrobně věnovat v jednom z příštích čísel našeho newsletteru.

Slibně se rozvíjející judikaturu týkající se rozporu námítky promlčení s dobrými mravy přibrzdil posledním rozhodnutím Nejvyšší soud ČR. Nemravnost této námítky lze podle něj dovést jen ve zcela mimořádných případech, kdy z okolností vznesení námítky jednoznačně vyplývá, že jde o její nemravné zneužití, a zájem na právní jistotě účastníků právních vztahů proto musí ustoupit.

jeho potřeby v oblastech, která jste zmínila, měli bychom být schopni ho upozornit na případné chyby, kterých se v minulosti dopustil a nastavit mu optimální postup do budoucna, který mu přinese zisky či popřípadě bude eliminovat ztráty.

V čem vidíte konkurenční výhodu Vaší aliance?

Nemám povědomí, že by takovéto zájmové sdružení na českém trhu existovalo. Dovolím si tvrdit, že jsme skutečně originální subjekt, který poradenské služby v tomto širokém rozsahu poskytuje. Existují samozřejmě účelová sdružení, ale naši šíři služeb dle mých informací nikdo nepokrývá. Jako první výhodu bych zmínil, že naše sdružení vzniklo z ryze českých firem, které jsou však navázány na sofistikované mezinárodní řetězce poradenských firem, tímto způsobem jsme vytvořili jakýsi pákový efekt, kdy společnost, která sídlí v ČR svým dosahem a přesahem působí rázem na více kontinentech, je schopná poskytnout poradenství ve více než 170 zemích na celém světě. Druhá naše výhoda je skutečnost, že sdružení nevzniklo náhodou. Snažili jsme se nalézt přibližně podobně velké firmy, které mají nejen provázanost na mezinárodní řetězce, ale zároveň u těchto českých subjektů nehrozí ztráta schopnosti poskytnout službu i středním a malým podnikatelům. Třetí a nemalá výhoda je úroveň profesionality, kterou vyžadujeme od všech členů CSI.

Založení firmy, pracovně-právní náležitosti, ochrana investic-to jsou asi nejčastější problémy zahraničních investorů přicházejících do ČR. Jaké jsou nejčastější otázky či poptávky po vašich službách od zahraničních klientů?

Bezpochyby dnešní doba je rozdílná oproti počátku 90. let minulého století. Nyní zpravidla již firmy přicházejí se sofistikovanými dotazy, znají základní právní rámec, vědí, že Česká republika není banánovou republikou a jsou schopni identifikovat svoje potřeby a zároveň definovat svoje problémy. Nejčastější dotazy lze shrnout asi tak, že chtějí znát rizika korupce, chtějí znát problematiku daňového práva s přeshraniční dimenzí, zajímají se o otázky zamezení dvojího zdanění či možného celního aspektu dovozu zboží. Nežřídká se setkáváme i

s otázkami ohledně daňových optimalizací a holdingových struktur, kdy je řešena otázka, kde začíná a končí daňový únik a kdy je daňová optimalizace.

Jsou vaši klienti překvapení některými právními či podnikatelskými předpisy v ČR?

Určitě některé předpisy a zejména praxe budí úsměv a někdy rozhořčení. Stávají se situace, kdy klient není na určité procesy zvyklý ve své zemi, zejména pokud se jedná o státy, které jsou z hlediska vývoje ekonomiky před námi. Můžu uvést příklad - záležitosti stavebního řízení nebo procesu, které se týkají daňových kontrol, jsou natolik spletité, že klienti mají pocit bludiště, z kterého není cesta ven a nikdo neví, kam ho křivé zrcadlo vymrští.

Jak byste tedy právní a podnikatelské prostředí ohodnotil v komparaci s ostatními vyspělými státy EU?

Odpověď je poněkud složitější, protože každá země prochází jiným vývojem. Pro názorný příklad mohu uvést tuto skutečnost - zákon z příjmu právnických osob a obyvatelstva z roku 1990 měl zhruba 5 stránek a 70 paragrafů, které byly srozumitelné a jednoduché. Nyní z důvodu implementace evropského práva jsou daňové předpisy enormně komplikované a to nejen pro laiky, ale i pro jejich vykladače, právníky a daňové subjekty. Ne nadarmo tedy MF a finanční úřady volají po zjednodušení těchto předpisů, po situaci, kdy ne laik, ale přiměřeně vzdělaný člověk si po přečtení určitého ustanovení uvědomí, o čem je, a ne, že se dostane do bludiště, o kterém jsem hovořil. Je to do určité míry i problém CSI, neboť klient chce znát jednoznačné odpovědi na své otázky, chce znát predikovatelnost svých nároků. Bohužel tuto situaci považuji za největší nešvar v ČR, že ani špičkoví odborníci nemohou dát jednoznačnou odpověď a čím jsou dotazy komplikovanější, tak i odpovědi se větví do určitých alternativ a z toho vyplývá i jistá právní nejistota. Na druhou stranu je fakt, že o čem mluvíme, je často řešeno ex post, častá je situace, kdy klient nějakým svým způsobem situaci řeší, aniž by ji konzultoval, aniž by znal předpokládaná rizika. Pokud přijde včas, má poměrně velkou šanci pro

úspěšné řešení. Toto je problém nejen zahraničních, ale i českých klientů, i když je fakt, že zahraniční zákazníci jsou v tomto výrazně lépe poučeni a jsou připraveni investovat určité finanční částky právě proto, aby jejich procesy byly co nejs sofistikovnější.

Jaké jsou naopak výhody podnikání v ČR?

Bezpochyby kultivace právního, ekonomického prostředí nastává, máme za sebou více než 20. let na cestě demokracií a ekonomické expanze. ČR nabízí úžasné místo v srdci Evropy, je nesporné, že je součástí EU a tudíž že nejen musí, ale i ctí většinu nařízení a směrnic EU. Ten, kdo se rozhodne podnikat v ČR, určitě nebude naprosto překvapen systémem, který není zcela jiný než v zemích EU. ČR se naopak v rámci EU tlačí do popředí. Jako obrázek může posloužit příklad obrovských investice u nás od našich sousedů, jako je Německo.

Pokud jsem zahraniční firma a hledám si poradenskou firmu, na co bych si nejvíce měla dát pozor?

Myslím si, že je to jednoznačně zkušenost jiných subjektů, kterým firma důvěřuje z hlediska historie, jinými slovy doporučení, které je v poradenství velmi významné dává pocit jistoty a určitého očekávaného profesionálního chování. Druhou věcí, kterou je třeba brát v potaz, je velikost firmy, její webové stránky, případně ekonomické výsledky, což jsou údaje doplňující, nicméně informují o to, zda se jedná o lokálního hráče nebo firmu, která je schopná poskytnout i služby v cizích jazycích, má tým specialistů, protože bez toho se žádné poradenství již neobejde.

Jaký očekáváte ekonomický vývoj v ČR?

Lze konstatovat, že období, kdy všechno šlo samo, je pryč. V tuto chvíli jsme v situaci, kdy každý, kdo bude schopný, bude úspěšný, ale rozhodně to nebude zadarmo. Konkurence, tlak na cenu, tlak na kvalitu a tlak i na to, že některé procesy budou transformovány do teritorií, které některé služby splňují lépe, je nasnadě. Jen přidaná hodnota má šanci na konkurenceschopnost. Doba blahobytu je nenávratně pryč. Dojte k polarizaci firem i společnosti, spousta subjektů, které nebudou tuto změnu chápat, může zkrachovat.

JUDr. Jiří Hartmann, advokát

hartmann@hjf.cz

Bc. Lucie Turková, výkonná ředitelka

turkova@hjf.cz

ZÁSILKOVÝ OBCHOD – PRÁVA SPOTŘEBITELE PŘI Odstoupení od smlouvy

V následujícím článku se budeme věnovat ustanovení občanského zákoníku vztahujícího se k možnosti odstoupit od kupní smlouvy uzavřené na dálku.

V ustanovení § 53 odst. 7 občanského zákoníku je uvedeno, že spotřebitel má právo odstoupit od smlouvy bez uvedení důvodu a bez jakékoli sankce do 14 dnů od převzetí plnění. V § 53 odst. 10 občanského zákoníku pak navazuje povinnost prodávajícího vrátit nejpozději do 30 dnů od odstoupení spotřebiteli zaplacené finanční částky.

Velmi často se setkáváme s dotazy spotřebitelů, zda musí dodavatel – prodávající vrátit i uhrazené balné a poštovné, případně kdo má uhradit náklady na vrácení zboží. Evropský soudní dvůr vydal rozhodnutí (C-511/08), které má význam rovněž pro výklad výše uvedených ustanovení občanského zákoníku. Obsahově uvedené rozhodnutí uvádí, že pokud spotřebitel využije svého práva na odstoupení od spotřebitelské smlouvy kupní smlouvy uzavřené na dálku (například přes internet) bez uvedení důvodu a bez jakékoli sankce do 14 dnů od převzetí plnění, má právo na vrácení veškerých plateb zaplacených dodavateli v souvislosti s touto kupní smlouvou, včetně tzv. poštovného a balného. Následné vrácení výrobku podnikateli však provádí spotřebitel na vlastní náklad.

V případě, že spotřebitel odstoupí od smlouvy, má dodavatel povinnost vrátit všechny částky uhrazené spotřebitelem na základě smlouvy bez ohledu na důvod jejich platby (poštovné, balné atd.). Jak uvádí evropský soudní dvůr, smyslem ustanovení o odstoupení o smlouvy uzavřené na dálku je, že nebude odrazovat spotřebitele od uplatnění jeho práva odstoupit od smlouvy. Z důvodů vyvážení a rozdělení rizik mezi účastníky smluv uzavřených na

dálku nese náklady, které jsou vynaloženy na dodání zboží dodavatel, a to i za situace, že spotřebitel od smlouvy odstoupí. Na druhou stranu náklady na vrácení zboží dodavateli po odstoupení od smlouvy nese spotřebitel. Takové náklady mu dodavatel není povinen uhradit a jdou k tíži spotřebitele.

Spotřebitel má možnost odstoupit od smlouvy do 14 dní od převzetí plnění. Tato lhůta běží od faktického převzetí plnění, tedy v okamžiku, kdy se zboží (plnění) dostane do sféry spotřebitele formou držitele poštovní licence nebo jiného zasilatelského subjektu. Z druhé strany je nutno upozornit na skutečnost, že Česká obchodní inspekce avizovala, že bude nadále kontrolovat české e-shopy, mimo jiné ve smyslu výše uvedeného. Pokud budou informace na stránkách internetového obchodu (např. ve všeobecných smluvních podmínkách) v rozporu s rozhodnutím Evropského soudního dvora, budou zjištěni šetřit jako podezření z porušení zákona o ochraně spotřebitele, s možností uložení pokuty. V této souvislosti může dojít k užití klamavé obchodní praktiky, a to poskytnutím nepravdivých informací o právech spotřebitele.

V poslední řadě jen zmíníme, že Česká obchodní inspekce ani případně sdružení spotřebitelů, o nichž je v poslední době více slyšet, nejsou oprávněny řešit konkrétní spory spotřebitelů s obchodníky o vrácení částek apod. Pokud dodavatel nevrátí po odstoupení od kupní smlouvy náklady spojené s dodáním zboží, mohou se spotřebitelé domoci tohoto nároku prostřednictvím soudu, popřípadě jiného arbitra, pokud se na tom smluvní strany dohodly nebo dohodnou.

Mgr. Veronika Kaiserová, advokátka
kaiserova@hjf.cz

K NĚKTERÝM OTÁZKÁM SJEDNÁVÁNÍ VÍCEPRACÍ V OBCHODNĚPRÁVNÍ SMLouvĚ O DÍLO

Při existenci písemné smlouvy o dílo v oblasti stavebnictví v praxi povětšinou není sporu o sjednaném předmětu díla a ceně, kterou je za jeho provedení objednatel povinen zhotoviteli

uhradit. Problém však poměrně často nastává v případech tzv. víceprací. Tedy prací provedených zhotovitelem nad sjednaný základní rámec předmětu díla. Logicky zhotovitel požaduje za tzv. vícepráce jejich úhradu. Naprostá většina smluv o dílo ve stavebnictví je koncipována tak, že rozsah díla a logicky tedy i změnu ceny díla lze měnit pouze formou písemných dodatků ke smlouvě původní. Není však neobvyklé, že navzdory tomuto ujednání ve smlouvě o dílo, strany smlouvy, a to zejména pokud je jejich dosavadní spolupráce bezproblémová, dodatky neuzavírají a spoléhají na ústní dohodu, protože si přece mohou „věřit“. Ve chvíli však, kdy dojde na úhradu provedených víceprací, nastává nezřídka problém. K dané problematice existuje v dnešní době poměrně obsáhlá judikatura, příkladmo rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 2592/2008, ze dne 22.9.2009 rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21.10.2009, pod sp.zn. 23 Cdo 2856/2009, rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23.2.2010, pod sp.zn. 23 Cdo 3891/2010 či usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.8.2011, pod sp.zn. 23 Cdo 1903/2010 a další. Zejména pak první dvě jmenovaná rozhodnutí v této věci jsou průlomová, když právě v nich Nejvyšší soud České republiky ve zkratce konstatoval, že: „*Objednatel není povinen zaplatit zhotoviteli jinou, než ve smlouvě dohodnutou, cenu díla (případně cenu určenou způsobem stanoveným ve smlouvě), nejde-li o snížení či zvýšení ceny díla za podmínek vymezených v ustanovení § 549 obch. zák. Proveďte-li proto zhotovitel práce nad sjednaný rozsah díla a nejsou-li dány podmínky dle § 549 obch. zák. pro vznik povinnosti objednatele zaplatit zhotoviteli cenu přiměřeně zvýšenou, nemůže zhotovitel hodnotu takových víceprací požadovat z titulu bezdůvodného obohacení.*“ Ustanovení § 549 obch. zákoníku pak stanoví, že dohodnou-li se strany po uzavření smlouvy na omezení rozsahu díla a nesjednají-li jeho důsledky na výši ceny, je objednatel povinen zaplatit jen cenu přiměřeně sníženou; dohodnou-li se tímto způsobem na rozšíření díla, je objednatel povinen zaplatit cenu přiměřeně zvýšenou. Dohodnou-li se strany po uzavření smlouvy na změně díla a nesjednají-li její důsledky na výši ceny, je objednatel povinen zaplatit cenu zvýšenou nebo sníženou s přihlédnutím k

rozdílu v rozsahu nutné činnosti a v účelných nákladech spojených se změněným prováděním díla.

O co se tedy vlastně jedná? Dohoda o vícepracích se považuje za změnu smlouvy o dílo. Vycházíme ze zcela běžné a časté situace, že objednatel a zhotovitel ve smlouvě o dílo mají sjednáno, že změny rozsahu díla, ceny díla, ale obecně jakékoliv změny smlouvy je možné provést pouze písemně formou dodatku. Pokud za této situace zhotovitel provede vícepráce, o kterých však nemá s objednatelem uzavřený dodatek, vystavuje se tak reálnému nebezpečí, že právě tyto vícepráce mu ze strany objednatele uhrazeny zkrátka nebudou. Objednatel často argumentuje tím, že si vícepráce neobjednal, či si je neobjednal v takovém rozsahu, případně nikoliv za zhotovitelem požadovanou cenu. Zhotovitel pak není bez dodatku schopen prokázat sjednání víceprací. Za takového stavu věci pak ve světle současné judikatury nemůže zhotovitel žádat úhradu víceprací a to ani z titulu bezdůvodného obohacení. Zejména v sektoru stavebnictví se pak mnohdy jedná o nezanedbatelné položky. Jakkoliv se současný trend rozhodování může zdát vůči zhotoviteli nespravedlivý či krutý, lze si stejně tak představit situaci, kdy bude zhotovitel požadovat úhradu svévolně provedených víceprací, k jejichž objednání ze strany objednatele nedošlo, čemuž je tímto zamezeno.

Za současné soudní praxe i podnikatelského klimatu tedy nezbyvá, než v předmětné věci vřele doporučit bezmezně nespolehat na dobré vztahy a panující důvěru mezi stranami a striktně se podmínek smlouvy o dílo držet. Tedy pokud je změna smlouvy podmíněna uzavřením dodatku, pak tento uzavírat vždy. Ani pak samozřejmě zhotovitel nemá absolutní jistotu, že vícepráce budou dobrovolně zaplacené, nicméně nezbaví se předem možného uplatnění nároku na jejich úhradu v soudním řízení.

Mgr. Josef Zeman, advokátní koncipient
zeman@hjf.cz

ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU ZPŮSOBENOU OPOZDĚNÝM PODÁNÍM INSOLVENČNÍHO NÁVRHU DLE INSOLVENČNÍHO ZÁKONA

V době trvající recese je nečastějším problémem věřitelů – podnikatelů – našich klientů – uspokojení jejich pohledávek za dlužníky (též podnikateli),

kteří se právě v důsledku současného stavu hospodářství dostali do platební neschopnosti, a tedy do stavu úpadku, na nějž následně navazuje prohlášení konkurzu, záměrně se budu v souvislosti s tématem tohoto článku vyhýbat oddlužení a řešením nepodnikatelských pohledávek.

Zákonná úprava umožňuje věřiteli jeho pohledávku v insolvenčním řízení uplatnit formou přihlášky, kterou věřitel proklamuje existenci nenaplněného závazkového vztahu za úpadcem. Přihlášku lze podat k příslušnému insolventnímu soudu, jímž je soud krajský, do 30 dnů ode dne prohlášení úpadku dlužníka. Tímto postupem tedy vzniká věřiteli právo na uspokojení pohledávky z výtěžku zpeněžení majetku dlužníka. Jelikož však insolvenční zákon (zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení) jasně ve svém § 3 definuje úpadek dlužníka jako rozsáhlou nemožnost hradit závazky, je z toho odvoditelné, že v drtivém množství případů nebude možné dosáhnout plného uspokojení přihlášené pohledávky. Nyní se tedy věřitel dostává do situace, že z přihlášené pohledávky obdrží v lepším případě několik jednotek procent její původní hodnoty. V horším případě je pak konkurz zrušen pro nedostatek majetku a pohledávku věřitel bude nucen odepsat jako ztrátu. Nyní tedy stojíme před otázkou, jak svým klientům pomoci. Jednou z možností, předpokládanou přímo insolvenčním zákonem, je možnost domáhat se náhrady škody po osobě, která ač byla povinna podat návrh na zahájení insolvenčního řízení, tento návrh včas nepodala.

Nárok na náhradu škody vyplývá ze znění § 99 insolvenčního zákona, ale je nejdříve nutné vyřešit otázku s tímto nárokem související. První otázkou je otázka, jaká osoba je povinna insolvenční návrh podat. Její řešení je možné dovodit z příslušných ustanovení obchodního zákoníku a insolvenčního

zákona, které říkají, kdo je osobou oprávněnou za podnikatele jednat. U podnikající fyzické osoby je to tedy tato osoba, u obchodních společností jejich statutární orgány (např. u společnosti s ručením omezeným její jednatelé, u akciové společnosti představenstvo atd.) a u společností nacházejících se v likvidaci jejich likvidátoři.

Pokud máme tuto otázku vyřešenou, je nutné si ujasnit, zda skutečně došlo k opožděnému podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení. Povinnost podat návrh na zahájení řízení je insolvenčním zákonem stanovena v §98 následovně: *„Dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou - podnikatelem, je povinen podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku. Tuto povinnost má i tehdy, byl-li pravomocně zastaven výkon rozhodnutí prodejem jeho podniku nebo exekuce podle zvláštního právního předpisu proto, že cena majetku náležejícího k podniku nepřevyšuje výši závazků náležejících k podniku; to neplatí, má-li dlužník ještě jiný podnik.“* Nutno poznamenat, že podáním návrhu samotného není výše uvedená povinnost splněna bezesbytku. Osoba povinná podat insolvenční návrh musí v insolvenčním řízení plnit důsledně své povinnosti tak, aby bylo řízení zakončeno vydáním rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení. Pokud tomu tak není a insolvenční řízení je zastaveno, povinnost osoby podat návrh na zahájení insolvenčního řízení včas splněna není.

Interpretačním problémem je termín bez zbytečného odkladu. Tento termín je vykládán současnou judikaturou a literaturou tak, že insolvenční návrh je podán bez zbytečného odkladu, pokud dlužník je schopen učinit veškeré úkony a splnit veškeré své povinnosti tak, aby jeho návrhu bylo v souladu s insolvenčním zákonem vyhověno a osvědčen jeho úpadek. Povinnost podat insolvenční návrh tedy nastává okamžikem, kdy je dlužník schopen všechny výše uvedené povinnosti splnit. Lhůta bez zbytečného odkladu tak není splněna zejména v okamžiku, kdy dlužník, osoba povinná podat návrh, úmyslně posečkává s podáním návrhu, a to i v okamžiku, kdy očekává budoucí výnosné zakázky, či vstup strategického partnera.

Nejdůležitější otázkou je pak výše škody, kterou věřitel po osobě, jenž měla povinnost podat bez zbytečného odkladu insolvenční návrh, může požadovat. V tomto okamžiku je nutné opět odkázat na znění § 99 insolvenčního zákona, který stanoví, že: *„Škoda nebo jiná újma podle odstavce 1 spočívá v rozdílu mezi v insolvenčním řízení zjištěnou výší pohledávky přihlášené věřitelem k uspokojení a částkou, kterou věřitel v insolvenčním řízení na uspokojení této pohledávky obdržel.“* Na rozdíl od původního znění zákona o konkurzu a vyrovnání (zákon č. 328/1991 Sb.) je pojem škody podle insolvenčního zákona širší a není vázán na okamžik vzniku pohledávky. Škodou je tedy rozdíl mezi uspokojenou pohledávkou a pohledávkou v insolvenčním řízení zjištěnou.

Soudní řízení, na jehož základě věřitel po povinné osobě škodu uplatňuje, je ze zákona stiženo vyvratitelnou právní domněnkou způsobení škody, kdy povinná osoba musí prokázat, že *„porušení povinnosti podat insolvenční návrh nemělo vliv na rozsah částky určené k uspokojení pohledávky přihlášené věřitelem v insolvenčním řízení, nebo že tuto povinnost nesplnila vzhledem ke skutečnostem, které nastaly nezávisle na její vůli a které nemohla odvrátit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze po ní spravedlivě požadovat.“* Odpovědnost za škodu je konstruována tedy jako odpovědnost objektivní, kdy povinnost prokázat je na osobě povinné.

Závěrem tedy uvádím, že za splnění výše uvedených podmínek, je možnost domáhat se náhrady škody po osobě povinné podat insolvenční návrh, určitou možností věřitele, jak kompenzovat ztrátu způsobenou mu dlužníkem v důsledku nesplnění příslušné povinnosti, u obchodních společností osobou jinak majetkově nepostizitelnou.

Mgr. Lukáš Komárek, advokát
komarek@hjf.cz